

Landstingets revisorer

2008-02-05

Dnr REV /6/2008

Revisionschef Lennart Ledin 063-14 75 27

Certifierad revisor Ulf Rubensson, 063-14 75 29

Landstingsstyrelsen

Förvaltningen av landstingets bildkonst

På vårt uppdrag har revisionskontoret granskat förvaltningen av landstingets bildkonst. Granskningen har syftat till att undersöka om rutinerna för att handha landstingets konst uppfyller kraven på god intern kontroll.

Resultatet av granskningen framgår av bifogade rapport och är sammanfattningsvis:

- Det finns framtaget ett dokument benämnt "Riktlinjer och rutiner för hantering av bildkonst" som innehåller i stort sett de handlingsregler mm som behövs. De kan dock behöva preciseras/utvecklas i några avseenden. Framst behövs rutinbeskrivningar/föreskrifter som gör att den interna kontrollen säkerställs. Allt för många moment vid anskaffningen och kontrollen av konsten har legat på en person.
- Rutiner som säkerställer en systematisk och fullständig inventering av konsten måste tas fram.
- Konstregistrets struktur behöver ses över och dess data behöver aktualiseras avseende placeringar mm.
- Konst som inte längre innehas eller saknas ska inte tas med i värderingen av landstingets tillgångar.
- Anläggningsregistret och konstregistret bör avstämmas årligen.
- Den omfattande depositionen av konst hos externa organisationer bör lyftas för en politisk diskussion/ställningstagande.
- Det finns anledning att göra en djupare analys av det marknadsmässiga värdet av den konst som förvaras i en och samma byggnadskropp framst vad gäller sjukhuset, psykiatri, RHR och landstingets kansli eftersom det där kan finnas konst vars värde överstiger de maximala försäkringsbeloppen.

Vi föreslår att landstingsstyrelsen uppdrar till landstingsdirektören att vidta de förbättringar av förvaltningen av landstingets bildkonst som föreslås i vår rapport från granskningen.

För Jämtlands läns landstings revisorer

Mona Nyberg
Ordförande

Jöns Broström
Vice ordförande

Bilaga

Rapport "Förvaltningen av landstingets bildkonst"

Kopia

Landstingsdirektören

Bitr landstingsdirektören

Chefen länskulturen

Ekonomichefen i landstingsdirektörens stab

Jämtlands Läns
Landsting

**REVISIONSRAPPORT
FÖRVALTNINGEN AV LANDSTINGETS
BILDKONST**

ANSVARIG: ULF RUBENSSON
CERTIFIERAD KOMMUNAL REVISOR

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	SAMMANFATTNING	3
2	INLEDNING/BAKGRUND	3
3	SYFTE, REVISIONSFRÅGA OCH AVGRÄNSNING	4
4	REVISIONSKRITERIER	4
5	GRANSKNINGSANSVARIG	4
6	METOD	5
7	RESULTAT/IAKTTAGELSER	5
7.1	REGLER, RUTINER OCH ARBETSFÖRDELNING	5
7.1.1	Rutiner	5
7.1.2	Arbetsfördelning	5
7.2	KONSTREGISTRET	6
7.3	INVENTERING	12
7.4	FÖRSÄKRINGSSKYDD	15

1 SAMMANFATTNING

Det finns framtaget ett dokument benämnt "Riktlinjer och rutiner för hantering av bildkonst" som innehåller i stort sett de handlingsregler mm som behövs. De kan dock behöva preciseras/utvecklas i några avseenden. Främst behövs rutinbeskrivningar/föreskrifter som gör att den interna kontrollen säkerställs. Allt för många moment vid anskaffningen och kontrollen av konsten har legat på en person.

Rutiner som säkerställer en systematisk och fullständig inventering av konsten måste tas fram.

Konstregistrets struktur behöver ses över och dess data behöver aktualiseras avseende placeringar mm.

Konst som inte längre innehas eller saknas ska inte tas med i värderingen av landstingets tillgångar.

Anläggningsregistret och konstregistret bör avstämmas årligen.

Den omfattande depositionen av konst hos externa organisationer bör lyftas för en politisk diskussion/ställningstagande.

Det finns anledning att göra en djupare analys av det marknadsmässiga värdet av den konst som förvaras i en och samma byggnadskropp främst vad gäller sjukhuset, psykiatrin, RHR och landstingets kansli eftersom det där kan finnas konst vars värde överstiger de maximala försäkringsbeloppen.

2 INLEDNING/BAKGRUND

Landstinget har ett stort innehav av konst. Tillgångsmässigt är innehavet, enligt praxis, upptaget endast till anskaffningsvärdena vilket gör att konstinnehavet kan antas utgöra en relativt stor dold tillgång.

På andra håll inom den kommunala sektorn har det visat sig finnas problem med att inventeringar av konstobjekten inte fungerat och problem med att hålla reda på både existens och placering av konstobjekten. I t ex Stockholms Stad framkom det vid en inventering år 2003 att ca 25 % av objekten saknades

Landstingets revisorer har vid sin risk- och väsentlighetsanalys bedömt det angeläget att genomföra en granskning av rutinerna för att handha landstingets konst.

3 SYFTE, REVISIONSFRÅGA OCH AVGRÄNSNING

Det övergripande kontrollmålet är att undersöka om rutinerna för att handha landstingets konst uppfyller kraven på god internkontroll.

4 REVISIONSKRITERIER

- Finns ändamålsenliga **rutiner** och **arbetsfördelning** samt **tydliga ansvarsförhållanden** mellan personerna som är delaktiga i ruinerna för inköp, registrering, märkning, placering/utlämnande/utlåning, återtagande, avyttring och avregistrering av konstobjekten?
 - Hur hanteras t ex konsten vid försäljning/uthyrning av fastigheter/lokaler resp när uthyrning av fastigheter/lokaler upphör?
- Sker en ändamålsenlig **inventering** av konstobjekten?
 - Följs anvisningarna om inventering och återrapportering minst vart 4:e år?
 - Vidtas nödvändiga åtgärder/uppföljning från förvaltningen i de fall rutinen inte efterlevs?
 - Hanteras stulen resp saknad konst i enlighet med fastställda rutiner?
- Föreligger beloppsmässig **överensstämmelse mellan konstregistret och landstingets balansräkning**.
 - Görs nödvändiga registreringar i anläggningsregistret?
 - Hur hanteras ”konst av tillfällig natur” i konst- resp anläggningsregistret?
- Har konstobjekten ett ändamålsenligt **försäkringsskydd**?
 - Föreligger krav på värdering, skyddsklassificering och placering av objekten i ev. försäkringsvillkor och uppfylls i så fall dessa?
- Har konstregistret ett tillräckligt **skydd av informationen** vad gäller
 - behörighet/åtkomst
 - säkerhetskopiering

5 GRANSKNINGSANSVARIG

Ansvarig för genomförande av granskningen har varit Ulf Rubensson, certifierad kommunal revisor vid Jämtlands läns landstingets revisionskontor.

6 METOD

Granskningen har utförts genom dokumentstudier och intervjuer med rutinansvariga. Stickprov har gjorts för att verifiera gjorda utsagor samt att system och rutiner fungerar på avsett sätt. I stickproven har bl. a. ingått kontroll av existens av ett urval av konstobjekten.

7 RESULTAT/IAKTTAGELSER

7.1 REGLER, RUTINER OCH ARBETSFÖRDELNING

Revisionsfråga:

Finns ändamålsenliga **rutiner** och **arbetsfördelning** samt **tydliga ansvarsförhållanden** mellan personerna som är delaktiga i ruinerna för inköp, registrering, märkning, placering/utlämnande/utlåning, återtagande, avyttring och avregistrering av konstobjekten?

- Hur hanteras t ex konsten vid försäljning/uthyrning av fastigheter/lokaler resp när uthyrning av fastigheter/lokaler upphör?

7.1.1 Rutiner

Landstingsfullmäktige har relativt nyligen fattat beslut om en bildkonstpolicy (§ 89 juni 2006 Dnr: LS/525). Fullmäktige uppdrog samtidigt åt landstingsstyrelsen att besluta ifråga om att närmare besluta om regler och riktlinjer för hantering av landstingets konst. Styrelsen fattade därpå beslut om "Riktlinjer och rutiner för hantering av bildkonst" vid sitt sammanträde i september 2006 (§181). Dnr: JLL 525/2006.

Bedömning

Dokumentet "Riktlinjer och rutiner för hantering av bildkonst" innehåller i stort sett de handlingsregler mm som behövs. De kan dock behöva preciseras/utvecklas i några avseenden. Se övriga bedömningar.

7.1.2 Arbetsfördelning

Den organisatoriska enheten "Bildkonsten" ingår i verksamhetsområdet "Kultur" som i sin tur återfinns under det organisatoriska begreppet "Regional utveckling". "Bildkonsten" består av två delar, dels konsulentverksamhet och dels bildkonsthandläggning. För närvarande utgörs konsulentverksamhetens personalresurs av 1,0 länskonstkonsulent. Personalresursen för bildkonsthandläggningen utgörs av 0,7 konsthandläggare (under 2008 - tillfälligt 1,0 tjänst) och en 0,50 projektanställd (t.o.m. 08-04-30).

Konstnärlig miljögestaltning handläggs av konsthandläggaren och beslutas av förvaltningschef efter samråd/samverkan med en samrådsgrupp.

Med de rutiner och den arbetsfördelning som rådde vid vår granskning kunde vi konstatera att konsthandläggaren själv hade att ansvara för (alt. kunde utföra) samtliga moment i anskaffningskedjan av "lös" konst. Det vill säga beslut om anskaffning (enl. reglerna dock efter vissa samråd), anskaffning/affärsöverenskommelse, leveransgodkännande, attest, registrering i konstregistret, märkning och beslut om placering samt slutligen inventering.

Bedömning

Dokumentet "Riktlinjer och rutiner för hantering av bildkonst" är föredömligt i många avseenden. Dokumentet saknar dock rutinbeskrivningar/föreskrifter som gör att den interna kontrollen säkerställs. I praktiken har rutinerna varit utformade så att konsthandläggaren haft arbetsuppgifter som innebär att vederbörande handlagt alla moment i anskaffningskedjan inklusive inventeringar (Se avsnitt 7.2). Det vill säga - den interna kontrollen är inte tillfredsställande organiserad.

7.2 KONSTREGISTRET

Revisionsfråga:

Har konstregistret ett tillräckligt **skydd av informationen** vad gäller

- behörighet/åtkomst
- säkerhetskopiering

Föreligger beloppsmässig **överensstämmelse mellan konstregistret och landstingets balansräkning.**

- Görs nödvändiga registreringar i anläggningsregistret?
- Hur hanteras "konst av tillfällig natur" i konst- resp anläggningsregistret?

Informationsskydd

Programvara (SOFIE) för konstregistret finns på en lokal PC som kräver lösenord enligt landstingets standard. Detta är samma programvara som används av Jämtlands läns museum. Registrets data lagras på landstingets centrala servrar och som därigenom också omfattas av den centralt utförda, rutinmässiga säkerhetskopieringen.

Konstregistret består registermässigt av tre olika delar. De olika delarna är konstdataregistret, vårdregistret och vädregistret.

Behöriga att utföra registreringar i systemet är konsthandläggaren och den projektanställda. Tidigare har några personer haft "titta"-behörighet i systemet men, pga. vissa IT-tekniska problem finns f.n. inte längre denna möjlighet.

Support erhålls från den person inom Jämtlands läns museum som ansvarar för deras system. Denne har ingen egen behörighet till programvaran på PC'n utan bistår konsthandläggaren på plats. Denna support lämnas från museet pga. gemensamt intresse och på ideell basis. Någon avtalad support för SOFIE finns inte.

Avstämning mellan konstregister och anläggningsregister

Konsthandläggaren och den projektanställda sköter registrering i konstregistret och förvaltningens ekonomihandläggare sköter registreringen i anläggningsregistret.

Det har inte gjorts någon löpande avstämning mellan värdena i konstregistret och anläggningsregistret. Det finns inte någon ändamålsenlig rapport för att göra en sådan sammanställning av registret.

I programvaran för konstregistret finns dock en möjlighet att göra en export av registrets poster som kan bearbetas separat i t ex ett kalkylprogram för att möjliggöra en avstämning. En sådan export beställdes av revisionskontoret och kunde tas fram med hjälp av support från personal vid museet. Erhållet material visade sig dock kräva en ansevärd arbetsinsats för att bli användbart.

Bokförda värden i konstregistret och anläggningsregistret överensstämmer inte.

Revisionskontorets genomgång visade att värdena i konstregistret avseende "Bildkonsten" 2007-09-14 uppgick till 11 976 138 kr fördelat på 8 409 konstverk och att registrerade värden i anläggningsregistret vid samma tidpunkt uppgick till 11 075 235 kr. D.v.s. det finns en differens på ca 900 kkr.

En möjlig felkälla kan finnas i hur moms registrerats. Eventuellt kan konst som omfattas av moms ha förts in i konstregistret inkl moms medan det i anläggningsregistret redovisas konst exkl moms.

Konstregistret omfattar inte all konst

I anläggningsregistret finns även bokfört konst hos Röntgenavdelningen till ett värde av 65 000 kr och hos Fastighetsenheten med 1 819 567 kr. Denna konst är inte registrerad i konstregistret.

Konstregistret innehåller även konst som inte existerar eller är utan ekonomiskt värde

Varken kassation, stöld, avyttring, eller att konst inte kunnat återfinnas, har hitintills medfört att värdena i konstregistret eller anläggningsregistret nedsatts/avregistrerats.

Enligt revisionskontorets registeranalys kan 375 konstverk i konstregistret, med tillsammans ett inköpsvärde om 455 824 kr, hänföras till ovanstående kategorier. Därtill kommer att det saknas sådana uppgifter, i konstregistret, att det är tveksamt om konsten kan återfinnas för ca 150 konstverk med ett inköpsvärde uppgående till 42 374 kr.

Av ovanstående 375 konstverk var:

4	bortskänkta
10	kasserade
9	saknade
17	skadade
2	stulna
333	sålda

Förhållandet att konst, som inte längre innehas, ligger kvar i konstregistret gör det omöjligt att, med befintliga rapporter i SOFIE, ta fram ett korrekt sammanlagt värde av inköpt konst.

Enligt vår beräkning uppgår landstingets konstinnehav (inom "Bildkonsten") med ovanstående justering till 8 032 st konstverk med ett inköpsvärde som uppgår till 11 520 314 kr. Vår klassificering, enligt ovan, är dock något osäker då konstregistrets uppgifter delvis är ostrukturerade (dvs. fälten i registret har använts på olika sätt av olika användare under åren).

Konst som noterats som kasserad har, enligt uppgift, inte kastats. Hitintills har den magasineras i anslutning till konstförrådet.

Vid vår genomgång har vi också kunnat notera att konstregistret förefaller innehålla en del inaktuella uppgifter om placeringar liksom att uppgifter ibland saknas helt eller är kryptiska. Många uppgifter om verkens placeringar har blivit inaktuella främst beroende på att det gjorts omorganisationer, omflyttningar och byte av huvudman (t.ex. äldreomsorgen och sociala förvaltningen).

Konstregistret innehåller också gåvor/donationer med ett stort dolt värde

Cirka 40 % av landstingets konst har inget noterat värde i konstregistret och ingår därför inte i summeringarna ovan. Orsaken till att inköpspris saknas är troligen att den i många fall erhållits genom gåvor/donationer. Till viss del kan det också vara fråga om konst som andra deponerat hos landstinget. För den köpta konsten ligger inköpsvärdet i medeltal på 2385 kr. D.v.s. skulle samma förhållande råda för det som erhållits i gåva/donation som för det som köpts in skulle värdet av konsten som saknar inköpsvärden uppgå till 7,5 milj kr. Bokföringsmässigt är det dock helt korrekt att inte ta upp detta som en tillgång. Det är också omöjligt att göra en korrekt marknadsmässig värdering av konstinnehavet. Det är dock viktigt att komma ihåg att det finns ett stort dolt värde i samband med diskussioner om hur stort värde det är som förvaltas. Även konst som erhållits som gåvor/donationer värdas och försäkras på samma sätt som den övriga konsten.

Konstens skick

Utifrån erhållna filer från konstregistret har revisionskontoret gjort klassificeringar av noteringar i värde- resp värdregistret, samt utfört en registeranalys som ger följande bild:

Det saknas värdanteckningar för ca 41 % av konstinnehavet, vilket kan bero antingen på att inventering aldrig skett eller att det skett men ingen notering gjorts pga. att ingen skada förelåg.

Ca 2 % av objekten har någon form av notering om att själva konstverket har någon skada

Skador på ramar och fundament finns på ca 1 %

Till detta kan läggas att det finns noteringar om att ett stort antal konstverk antingen saknar passepartout eller att den inte är syrafri. Sammanlagt utgör dessa 820 verk vilket utgör ca 10 % av totala innehavet

I en rapport som gjordes av Länsmuseum 2002 framgick att ca 42 % av då inventerade verk hade skador på ram/glas och att 12 % av själva konstverken hade någon form av skada. I detta perspektiv förefaller det, utifrån anteckningarna i konstregistret, ha skett en stor förbättring.

En stor andel av konsten är deponerad externt.

Av de 8 032 st registrerade konstverken som, enligt vår mening, kan antas ha något värde, var ca 1300 (16 %) deponerade hos externa organisationer 2007-09-14. Enligt konsthandläggarens uppgift uppgår den externt deponerade konsten till 901 st (ca 11 %).

Den stora andelen av sådana depositioner beror på att mycket konst som fanns på sjukhem mm innan huvudmannaskapsförändringarna (Ädel och Psykädel). När sjukhemmen såldes följde inte konsten med i uppgörelsen. Istället har konsten deponerats med en sorts "avtal" som anger att placeringarna löper på 10 år och om ingen uppsägning görs förlängs depositionerna med tio år i taget. De s.k. "avtalen" är dock mer att betrakta som en vårdföreskrift från landstinget än avtal, eftersom de inte är undertecknats av båda parter.

Moms

Inom konstområdet gäller vissa regler som gör att det ibland kan uppstå osäkerhet om moms skall ingå eller inte. Följande har hämtats från Skatteverkets broschyr SKV 562, vilken vi hänvisar till för mer detaljerad information:

Säljare	Skattesats
Konstnären själv vid årlig försäljning under 300 000 kr	Momsfritt
Konstnären själv vid frivillig skattskyldighet	12 %
Konstnären själv vid årlig försäljning över 300 000 kr	12 %
Konstnärens bolag	25 %
Konsthandlare	25 %

I vissa situationer kan en konsthandlare använda vinstmarginalbeskattning (VMB). Det innebär att det bara är konsthandlaren vinst vid försäljningen som beskattas. VMB får använda endast om följande förutsättningar är uppfyllda:

- Varan ska ha köpts från någon som inte är skattskyldig till moms eller från någon som själv tillämpat VMB i Sverige eller i annat EG-land när varan köptes
- Varan har köpts för att säljas vidare.
- Varan ska vara antingen begagnad, ett konstverk, ett samlarföremål eller en antikvit.

Försäljning mot provision

Gallerier förmedlar ofta konstverk för konstnärens räkning (förmedling i annans namn). Konstnären är då den verkliga säljaren och ska redovisa moms på hela försäljningssumman. Det är viktigt att det av fakturan klart framgår att konstnären är säljare gentemot kunden. Galleriet ska i egenskap av förmedlare redovisa moms på erhållen provision.

Konsthandels försäljning 25 %

En konsthandel eller ett galleri som säljer inköpta konstverk ska ta ut 25 % moms på försäljningspriset före moms. Vid vinstmarginalbeskattning är momsen 25 % på vinstmarginalen. Samma skattesats gäller när konstnärens aktiebolag eller handelsbolag säljer.

I samband med granskningen har vi kunnat notera att ett flertal av de fakturor som avser inköp från gallerier (eller liknande) år 2007, där, gallerierna står som betalningsmottagare, inte innehåller någon moms och inte heller någon upplysning om det är någon annan som är säljare.

Bedömning

Konstregistret

Konstregistrets data inger inte någon hög tillförlitlighet avseende möjligheterna att återfinna all konst med hjälp enbart av registrerade uppgifter.

Det kan finnas säkerhetsskäl att hantera vissa av registrets uppgifter med sekretess (t.ex. hur värdefull och var mycket värdefull konst finns placerad och ev. säkerhetsåtgärder eller avsaknad av sådana), men ur internkontrollsynpunkt är det inte bra att ingen annan, än konsthandläggaren och den projektanställda, har någon systematisk insyn. Detta måste på något sätt lösas.

Även konst som köpts in av andra verksamheter inom landstinget (dvs. andra än Bildkonsten) bör registreras i konstregistret för att säkerställa att den omfattas av besiktningar samt blir föremål för vård/underhåll. Enligt uppgift är reglerna nu sådana att så skall ske. Konst som tidigare köpts in, men ej registrerats i konstregistret bör tillföras registret i efterhand.

Vid värderingen av konstinnerhavet får inte konst som man avhänt sig, eller som av en eller annan anledning saknas, tas med i värderingen. Skadade verk kan till viss del tas med vid värderingen, men är skadan så omfattande att verket bedöms ha ett lägre värde än inköpsvärdet bör så inte ske.

Konstregistret har i en del avseenden sådana brister i datakvalité och struktur att vi anser att det behövs en djupare genomgång av de data som finns registrerade i konstregistret.

- Konst som inte längre är landstingets egendom bör avföras ur registret, eller i vart fall markeras så att den är lätt att urskilja och att den inte påverkar summering av inköpspriser. Sald och kasserad konst kan med fördel flyttas till ett eget register - inte nödvändigtvis adb-baserat.

Ur landstingets handbok för anläggningsregistret:

Enl Bokföringsnämnden BFN U 89:12 " I anläggningsregistret skall företagets anläggningstillgångar införas. Tillgångar som är helt avskrivna men fortfarande innehas av företaget skall återfinnas i registret. När en tillgång överlåts eller utangeras bör detta noteras i registret. Sådana tillgångar skall avföras ur registret senast i samband med årsbokslut."

- Osäkerheten om konstverkens placering så stor att vi vill föreslå att det görs en grundlig genomgång. T ex skulle det kunna utfärdas ett allmänt direktiv att alla som innehar konst på sina tjänsterum skall anmäla vilken konst de har och var den finns placerad, t ex via ett formulär på intranät. För konst i allmänna utrymmen kan resp verksamhetsansvarig för resp utrymme åläggas att ombesörja att inventering/rapportering sker.
- Datum och vem som utfört senaste inventeringen bör alltid registreras i konstregistret.
- Strukturen för registrering av uppgifter om var konsten är placerad bör ses över. Med den takt som omflyttningar och omorganisationerna avlöser varandra i dagens landsting räcker det inte med organisatoriska begrepp. De senaste tre åren har notering om rumsnummer eller liknande börjat

göras. Detta bör eftersträvas för all konst. De organisatoriska begreppen kan också behöva finnas för att möjliggöra en rationell inventering av konstens existens, men detta kräver att konstregistret hålls uppdaterat i detta avseende. Sker organisationsförändringar måste de organisatoriska begreppen i konstregistret korrigeras.

- Konstregistret bör kompletteras med uppgift om vem som har lånat konsten eller på annat sätt är ansvarig för den. Registrering av den ansvariges personnummer och e-postadress kan möjliggöra framtida rationella IT-baserade lösningar avseende inventeringar, t ex genom e-postförfrågningar.

Den omfattande depositionen av konst hos externa organisationer kan ifrågasättas i ett längre perspektiv. Ur ett landstingsperspektiv kan man möjligen se att konsten därigenom får en spridning och kommer fler till del, men med nuvarande konstruktion förefaller det dock som om konsten i praktiken överlätts till kommunerna utan att de behövt erlagga något för den. Landstinget står dock kvar som ägare och har därigenom kvar ett ansvar för konsten samt en del kostnader för administration t.ex. registerhållning, inventering mm samt därmed sammanhängande kostnader. Frågan bör lyftas för en politisk diskussion/ställningstagande.

Intern kontroll

Den främsta åtgärden för att höja nivån på den interna kontrollen ligger, enligt vår bedömning, i att skapa en tillförlitlig avstämning mellan anläggningsregistret och konstregistret och att fördela ansvaret för attest och bokföring/registrering på olika befattningshavare.

En rutinmässig avstämning mellan konstregistrets värden och anläggningsregistret bör snarast utformas och införas. Frekvensen bör vara minst en gång per år. En förutsättning för att en sådan avstämning skall vara möjlig är dock att konstregistret först omstruktureras och uppdateras.

Den differens som vi kunnat notera mellan anläggningsregistret och konstregistret bör rättas till snarast möjligt.

Moms

För att säkerställa att momsen hanteras rätt bör landstinget ställa krav på att det klart framgår av fakturorna vem som är säljare av konsten vid inköp från gallerier eller andra näringsidkare i de fall inget momsbelopp specificeras.

7.3 INVENTERING

Revisionsfråga:

Sker en ändamålsenlig **inventering** av konstobjekten?

- Följs anvisningarna om inventering och återrapportering minst vart 4:e år?
- Vidtas nödvändiga åtgärder/uppföljning från förvaltningen i de fall rutinen inte efterlevs?
- Hanteras stulen resp saknad konst i enlighet med fastställda rutiner?

Rutiner för inventering

Inventering av konsten har flera syften. Det ena syftet är att kontrollera existensen ur ett ekonomiskt perspektiv och att förebygga oegentligheter. Det andra syftet är att besiktiga konstverken och bedöma placeringsmiljö, säkerhet och skick för att kunna vidta åtgärder för att säkra deras värde i framtiden.

Enligt reglerna skall konsten inventeras planmässigt och kontinuerligt (vart fjärde år). Det sägs även att inventarielistor är viktiga dokument som förutom att återspegla det aktuella innehållet av konstföremål även ligger till grund för tillsyn och rapportering av saknade eller skadade konstverk. Utifrån aktuell förteckning ansvarar respektive verksamhet, enligt reglerna, för kontinuerlig inventering och återrapportering till konstverksamheten. Ett problem i sammanhanget är att, som tidigare nämnts, uppgifterna om var konsten finns inte alltid är helt aktuella.

För närvarande finns inte någon inventeringsplan som skulle kunna uppfylla målet om inventering vart fjärde år.

Inventeringar görs av konsthandläggaren och den projektanställda. Dessa gör även besök hos verksamheter vid t ex ombyggnationer och omflyttningar då de får kännedom om sådana. Vid dessa tillfällen gör man en tillsyn av konsten och bedömer ev. behov av åtgärder (t.ex. renoveringsbehov). Samtidigt sker då också en kontroll av existens.

Nuvarande personalresurs inom bildkonsten, i kombination med övriga arbetsuppgifter resurser, räcker inte för att de själva ska kunna inventera hela konstbeståndet inom en fyraårsperiod.

Konsthandläggaren har ännu inte utformat information och rutiner för hur inventeringen ska genomföras, men förberedelser pågår.

För övrigt kan noteras att det i landstingets handbok för anläggningsregistret (AR) sägs bl. a. följande:

Varje år skall kostnadsställeansvarig inventera sin utrustning. Avvikelser från AR:s inventarielista korrigeras genom rutiner för försäljning/ utrangering. Dessa korrigeringar skall skrivas under av förvaltningschef eller vid delegation förvaltningsekonom.

D.v.s. i reglerna för anläggningsregistret finns en regel om årlig inventering som står i strid med riktlinjerna och rutinerna för hanteringen av bildkonsten (inventering vart 4:e år).

Saknade konstverk

Saknade konstverk noteras i konstregistret, men någon nedsättning av det registrerade inköpsvärdet sker inte med argumentet att det händer att saknade konstverk återfinns. Inköpsvärde är det enda värde som existerar i konstregistret, men ett stort antal (2916 st) av konstverken har inget inköpsvärde, på grund av att de erhållits som gåva/donation.

Enligt gällande regler har de verksamhetsansvariga ett ansvar för att konsten hanteras på rätt sätt och att "konstverksamheten får information om exempelvis stöld, flyttning eller skadegörelse". Av reglerna framgår även att

- stöld av konst skall rapporteras till landstingets risksamordnare vilken ombesörjer polisanmälan. Kopia av stöldanmälan ska skickas till konstverksamheten.
- saknad konst skall rapporteras till konstverksamheten.

Enligt konsthandläggaren är det få konstverk som saknas vid deras inventeringar. Saknas något konstverk händer det att de kommer tillrätta vid något senare tillfälle. Några klara handlingsregler för hur man skiljer på försvunnen resp stulen konst finns inte. Vid misstänkt stöld ska verksamheterna rapportera detta till landstingets säkerhetsansvarige som ombesörjer polisanmälan. Säkerhetsansvarige meddelar i sin tur konsthandläggaren.

Enligt uppgift från landstingets säkerhetsansvarige har denne fått mycket få rapporter om försvunnen konst. Det rör sig om ca 2-3 fall under de senaste åren.

I en rapport om landstingets konstinnehav som Läns museet gjorde år 2002 sades bl. a:

"Ett ökat säkerhetstänkande avseende landstingets konst är nödvändigt. I den inventering" som genomförts har framkommit att ett stort antal verk saknas

De saknade verken kan vara undanställda i förråd och bortglömda, tavlor som skänkts bort eller gått sönder och slängts bort utan att det meddelats ansvarig i konstförrådet samt tavlor som har förkommit på andra sätt."

Att konstverk saknas innebär också en de kan ha stulits. Museets iakttagelse tyder på att det kan finnas en underrapportering i fråga om konst som kan vara stulen/försvunnen.

I samband med att personal, som lånat konst slutar, händer det att man självmant kontaktar konsthandläggaren för återlämning. Detta sker dock inte alltid.

Som framgår ovan, av våra iakttagelser rörande konstregistret, är de organisatoriska begreppen i registret avseende konstens placering inte helt aktuella. Detta gör det svårt att på ett enkelt sätt ta fram underlag för en rationell inventering av verksamheterna själva.

Revisionskontoret har gjort ett mindre stickprov av konstverkens existens med utgångspunkt från konstregistret. Av totalt 10 konstverk återfanns 9 st. Vid inventeringen kunde konstateras att angivelserna om placering är mycket oprecisa, vilket medförde att det i några fall krävdes ett ganska omfattande sökande innan konstverken hittades. I ett fall hittades efterfrågat konstverk av personalen ca en vecka efter vårt besök

Bedömning

Rutiner för inventering

- Rutiner som säkerställer en systematisk och fullständig inventering av konsten måste tas fram och införas.

Enligt fastställda regler sägs att det är verksamheterna som skall sköta inventeringen. Detta förefaller vara en ändamålsenlig regel, men vi bedömer att kvalitetsbristerna i konstregistret först måste undanröjas för att detta ska kunna ske på ett rationellt sätt. Vi vill i detta avseende peka på att det kan finnas möjligheter att använda tekniska lösningar som bygger på t.ex. e-post eller webbförmulär för att inventera om den konst som anställda har lånat fortfarande finns på angiven plats eller hos angiven innehavare. Konst i allmänna utrymmen kan dock kräva andra lösningar. Oavsett lösning är det väsentligt att det sker en bevakning av att inventeringen omfattar all konst. Ett alternativ skulle kunna vara att förändra ansvaret för lånad konst. För närvarande kan personalen själva låna konst till tjänsterum. Personalen kontakter "Bildkonsten" och kvitterar ut konstverken. Enligt fastställda regler är det dock resp chef som är ansvarig för inventering. Resp chef är också normalt ansvarig för all utrustning som finns inom resp verksamhet. Så skulle förhållandet kunna vara även ifråga om konsten. D.v.s. personalen skulle kunna få låna konst på rekvisition från resp chef. Därmed blir chefsansvaret för att konsten vårdas, återlämnas mm mer tydligt.

- Den kvalitativa inventeringen är minst lika viktig som att inventera för att kontrollera existensen. Enligt vår mening är det dock bara den kvalitativa inventeringen som konsthandläggaren bör ha ansvar för att själv utföra. Den kvalitativa inventeringen kan och bör mer fritt organiseras genom att konstverken kategoriseras utifrån ett riskperspektiv baserat på typ av konst, ålder osv. , för att det mest angelägna skall hinnas med. Det bör också övervägas om några sådana kategorier av kvalitativ inventering skall omfattas av 4-årsregeln eller om någon annan frekvens kan vara lämpligare. Reglerna om inventering behöver utvecklas i detta avseende.

Även om konsthandläggaren är mest kompetent att bedöma konstverkens skick, bör man kunna ta med frågor till verksamheterna om deras uppfattning om konstverkens skick vid deras inventering av existensen, för att kunna fånga upp ev. problem i tid.

- Reglerna för inventering i "Riktlinjer och rutiner för hantering av bildkonsten" respektive reglerna för landstingets anläggningsregister behöver samordnas med avseende på hur ofta inventering ska ske.

Saknade konstverk

- All konst som bedöms som kasserad eller som inte kan hittas vid inventeringen (försvunnen eller stulen) bör, med hänvisning till försiktighetsprincipen när det gäller värderingen av landstingets tillgångar, regelmässigt nedskrivs. Återfinns konsten kan motsvarande återföring av värdet ske. (Lag om kommunal redovisning 6 kap. 5 §).
- Vidare bör all konst som inte hittas vid inventering eller som försvinner vid andra tillfällen omgående anmälas som försvunnen till landstingets säkerhetsansvarige. D v s inte bara det som misstänks vara stulet. Enligt vår mening bör det vara den säkerhetsansvarige - och ingen annan - som gör en bedömning av om konsten är stulen eller "borttappad". Därigenom bör den säkerhetsansvarige kunna få en bättre bild av ev. mönster över försvinnanden av landstingets tillgångar.

För övrigt krävs en förlustanmälan "utan oskäligt dröjsmål" i försäkringsvillkoren (självriskens är dock så hög att det sällan blir fråga om några ersättningar, se avsnittet om försäkringsskydd nedan). Om den säkerhetsansvarige omgående får rapporter om försvunna konstverk kan det, om det visar sig att de blivit stulna vid ett och samma tillfälle, finnas möjlighet att räkna samman konstverkens värde för att därigenom kunna få ersättning från försäkringen för belopp över ett basbelopp.

7.4 FÖRSÄKRINGSSKYDD

Revisionsfråga:

Har konstobjekten ett ändamålsenligt **försäkringsskydd**?

- Föreligger krav på värdering, skyddsklassificering och placering av objekten i ev. försäkringsvillkor och uppfylls i så fall dessa?

I landstingets försäkringar ingår bl.a. en s.k. utställningsförsäkring med följande omfattning:

Försäkrad egendom	Utställningsföremål som tillhör landstinget eller annan, inkl vandringsutställning inom och utom landstingets lokaler.
Försäkringsbelopp	10 mkr (varav max 3 mkr på Östersunds sjukhus och max 500 kkr per övriga försäkringsställen).
Självrisk	1 basbelopp
Omfattning	Fysisk skada på eller förlust av egendom samt skada i samband med transport till och från utställningen.

Som framgår är självriskens ett basbelopp. För år 2008 uppgår detta till 41000 kr. Det är få enskilda konstverk i konstregistret som har ett inköpsvärde som överstiger detta belopp. Konstverkens marknadsvärden är okända och måste bedömas vid varje skadetillfälle.

Mot bakgrund av den höga självriskens krävs det, för större delen av konstverken, en mer omfattande stöld vid ett och samma tillfälle eller att en byggnad skulle brinna eller på annat sätt drabbas av omfattande förstörelse för att försäkringen skall ge något.

Som framgått tidigare, uppgår enligt våra beräkningar inköpsvärdet för konstverken till 11 520 314 kr, liksom att en stor andel av konstverken saknar inköpsvärde eftersom de erhållits genom gåvor/donationer.

Utifrån den faktiskt inköpta konstens medelvärde (2385 kr) redovisas nedan några hypotetiska värden, som inkluderar gåvor och donationer, för större konstsamlingarna:

	Antal	Beräknat inköpsvärde utifrån medelvärde för kända inköp.
Länssjukv Sjukh.	2 767	6 599 295
Länssjukv Psyk	770	1 836 450
Länssjukv RHR	286	682 110
Fd kansliet Frösön (numer flyttat)	524	1 249 740
Länsutv. Skolor	515	1 228 275
Primärvården	1 278	3 048 030

Marknadsvärdena är okända.

Värdering

Skadevärderingen görs utifrån det "sannolika priset för egendomen vid en normal försäljning". Om marknadsvärdet inte kan fastställas görs en bedömning av det sannolika försäljningspriset utifrån "avkastningsförväntningar och andra värdepåverkande faktorer, t.ex. ålder, slitage, omodernitet, belägenhet eller användbarhet".

Som framgår ovan har några organisatoriska enheter konst utöver vad som skulle kunna ersättas av gällande försäkring enbart sett till anskaffningsvärdet. Konsten är dock i de flesta fall spridd på många byggnader.

Placering

Försäkringen ställer vissa krav på att de försäkrade föremålen ska ha tillsyn eller vara skyddade på ett lämpligt sätt med avseende på föremålets värde, stöldbegärlighet och beskaffenhet. Vissa föremål skall även förvaras i låst monter eller motsvarande. För närvarande finns det, så vitt vi känner till, endast ett föremål som omfattas av kravet på monter och i det fallet är kravet uppfyllt.

Bedömning

I en bedömning om försäkringsskyddet är rätt avpassat måste tas med faktorer som t ex. hur ofta egendomen stjäls/skadas, hur stora värden det försvunna uppgår till och vilka avgifter försäkringen med olika självrisker skulle medföra.

Konsthandläggaren och landstingets säkerhetsansvarige uppger att det är mycket sällan det händer att konst försvinner, men avsaknaden av tillräckligt omfattande inventeringar och konstregistrets datakvalitet ger tillsammans en så pass stor osäkerhet att vi för närvarande inte, med någon större säkerhet, kan bedöma frekvensen av stulen konst. Därmed kan vi inte heller med säkerhet säga att försäkringsskyddet är rätt avpassat i detta avseende. Detta understryker, enligt vår mening, vikten av att inventeringar utförs.

Försäkringens tak på 10 mkr bedöms dock troligen vara tillräckligt mot bakgrund av att vi bedömer det osannolikt att en förlust/skada vid ett skadetillfälle skulle bli mer omfattande än så. Det finns dock, enligt vår mening, anledning att göra en djupare analys av det marknadsmässiga värdet av den konst som förvaras i en och samma byggnadskropp främst vad gäller sjukhuset, psykiatrien, RHR och landstingets kansli och att ev. omförhandla gällande tak i försäkringen för dessa.

Vi har inte själva kunnat bedöma om konstverken har den tillsyn som krävs enligt försäkringsvillkoren eller om de är skyddade på ett lämpligt sätt med avseende på föremålets värde, stöldbegärlighet och beskaffenhet, dels pga. den stora mängden, dels pga. okända marknadsvärden. Vid diskussion med

landstingets försäkringsmäklare framkom dock att konstverken i normalfallet troligen har en sådan placering mm att det inte bör vara något problem ur försäkringssynpunkt. Det finns dock anledning att vara observant på placeringen av mycket värdefull konst.

Östersund den

Ulf Rubensson

Certifierad kommunal revisor